

Antikainen

12.6.2024

148/04.01.00/2024

Puolustusvaliokunnan kokous 13.6.2024

**HE 66/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta**

Lähtökohtaisesti KT kannattaa esitettyjä muutoksia asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta. Muuttunut turvallisuustilanne vaatii toimia, joilla esityksessä tarkoitettuihin kansallisen turvallisuuden riskeihin varaudutaan joustavasti ja etupainotteisesti.

Asevelvollisuuslaki ei nykyisellään mahdollista poikkeuksellisessakaan rajaturvallisuuden häiriötilanteessa reserviläisten kertausharjoituksiin määräämistä, kun kyse ei ole sotilaallisesta uhasta. Nyt asevelvollisuuslain 48 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5.kohta, jossa säädettäisiin rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi välttämättömästä kertausharjoitusperiaatteesta. Kysymys on rajavartiolaitoksen rajajoukkoihin sijoitettuihin reserviläisistä. Uusi kertausharjoitusperuste olisi tarkoitettu tilanteisiin, joissa rajaturvallisuus on vakavasti vaarantunut.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kyseessä olisi poikkeuksellinen menettely, jota käytettäisiin vain, kun rajaturvallisuuden ylläpitäminen ei olisi mahdollista, tai se muodostuisi kohtuuttoman vaikeaksi viranomaisen tavanomaisilla resursseilla. Tällaisia tilanteita voisivat olla esimerkiksi hybridiuhkista johtuva erittäin nopeasti kehittyvä rajaturvallisuuden häiriö laajamittaisen välineellistetyn maahantulon muodossa tai suuronnettomuudesta tai pandemiasta johtuva valtakunnan rajan tehostettua valvontaa edellyttävä tilanne, jossa rajavartiolaitoksen kantahenkilökunnan voimin ei kyettäisi varmistamaan tilannetta kaikilta osin.

KT toteaa, että ehdotetun menettelyn tulee olla aidosti viimesijainen ja poikkeuksellista tilannetta tulee tulkita suppeasti.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ehdotettu rajaturvallisuustilanteesta johtuva kertausharjoitus voisi alkaa jopa välittömästi. Lisäksi asevelvollisia voidaan määrätä em. kertausharjoitukseen kertausharjoituspäivien enimmäisrajasta riippumatta myös muusta syystä kuin sotilaallisen uhkan ollessa kyseessä. Erityisesti kunnan tai hyvinvointialueen kriittisissä ja / tai työvoimapulasta kärsivissä tehtävissä tällaiset nopeasti tapahtuvat ja kestoltaan määrittelemättömät poissaolot, voivat aiheuttaa riskiä palveluiden turvaamiselle ja esimerkiksi lainsäädännössä määrättyjen

Antikainen

12.6.2024

148/04.01.00/2024

henkilöstömitoitusten tai määräaikojen toteuttamiselle. Tällaisissa tilanteissa kunnalla tai hyvinvointialueella työnantajana tulisi olla mahdollisuus viivästyttää työntekijän kertausharjoituksen alkamista siten, että työnantajalle turvataan kohtuullinen aika tehdä esimerkiksi sijaisjärjestelyjä tai muutoksia palveluiden järjestelyihin. Normaalisti kutsu kertausharjoitukseen lähetetään asevelvolliselle kolme kuukautta aikaisemmin.

Kertausharjoituksiin ei tule määrätä sellaisia asevelvollisia, joiden tehtävät on katsottu kriittiseksi työntekijien toiminnan jatkuvuuden kannalta ja joita koskeva VAP-vaara on hyväksytty aluetoimistossa.

Kunta-alan yleisen työ- ja virkaehtosopimuksen (KVTES) 5 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan ”reservin kertausharjoituksiin tai lain nojalla väestönsuojelukoulutukseen tai lain nojalla siviilipalvelun täydennyspalvelukseen määrätyle maksetaan kertausharjoitusten tai väestönsuojelukoulutuksen tai täydennyspalveluksen ajalta varsinainen palkka vähennettynä reserviläispalkan tai vastaavan korvauksen määrällä.” Mikäli työntekijä / viranhaltija määrätään ehdotetun uuden asevelvollisuuslain 48 §:n 5 kohdan mukaisiin harjoituksiin, niin työnantajalle tulee korvata ko. ajalta palkkauskustannukset kokonaisuudessaan.